

BCN PRODUC- CIÓ '16

Espai Cub – 15.09 al 13.11

BÁRBARA SÁNCHEZ BARROSO *CARTAS DESDE EL BOSQUE*

Fa un any Bárbara Sánchez va decidir deixar enrere la seva vida a la ciutat i anar a viure a una comunitat al bosc de Dean, al comtat de Gloucestershire (Anglaterra), un indret natural allunyat de tot el que ella coneixia i del que qualsevol ciutat representa: l'individu competitiu i distanciat de tot el que és natural, el consumisme de 24 hores i la dependència tecnològica, ideològica i cultural. Aquesta experiència l'ha fet reflexionar sobre l'autenticitat i la bellesa del que sempre ha estat aquí, abans que nosaltres, i que nosaltres no hem creat. L'ha portat a entendre que tard o d'hora la manera com tractes l'altre té un efecte en tu –“collim el que sembrem”–, i li està fent qüestionar més coses que les que realment pot explicar amb paraules, ja que quan interioritzem la vivència del bosc entenem, com deia John Fowles,¹ que “el seu secret consisteix a ser, no a dir”. L'autor anglès, un dels referents de l'artista, ens planteja un dubte que la Bárbara comparteix: “el bosc espera com si la seva saba més preuada fos la quietud. I em pregunto per què, si pertanyo a una espècie tan poc donada a la quietud, segueixo aquí”. Per això un tema central d'aquest projecte és la noció de temps, del pas i l'administració del nostre temps, que, comparat amb la magnitud temporal del bosc, on passat i present s'entrellacen, és fútil. I és que “hi ha temps que el llenguatge humà encara ha d'inventar”, ens adverteix Fowles.

La “romantització” de la natura i les seves contradiccions actuals és un altre dels conceptes que afronta l'artista; per això, quan rellegeix obsessivament Henry David Thoreau² –“Vaig anar

als boscos perquè volia viure a consciència, volia viure a fons i extreure tot el suc a la vida, i deixar de banda tot el que no fos vida per no descobrir, en el moment de morir, que no havia viscut”–, revisa alhora el vincle de la crisi econòmica amb aquesta mena de retorn a l'origen que vivim avui dia. Abandonar la ciutat, tenir un hort, viure amb menys recursos i reciclar, ¿obeeix a un retorn sincer o és que no tenim cap més opció? Quan bona part de la generació dels nostres pares va emigrar a les ciutats a buscar una “vida millor”, ¿aquesta tornada significa una reconciliació amb la natura? ¿Encara hi som a temps? I finalment, ¿aïllar-se a la naturalesa és un acte real de compromís polític, de desobediència civil i resistència pacífica al sistema imposat? La Bárbara, com Fowles, dubta que es pugui arribar a la natura convertint-la en una teràpia “útil”, ja que “la nostra alienació més subtil, la més difícil de comprendre, és precisament aquesta necessitat que tenim de treure'n qualsevol tipus de profit. No podem entendre mai del tot l'essència de la natura (ni a nosaltres mateixos), i no la respectarem mai si no som capaços de diferenciar el concepte d'allò salvatge del concepte d'utilitat. Perquè és precisament la inutilitat de la major part de la natura el que ha fet que sempre ens hi hàgim mostrat hostils i indiferents”. A partir d'aquí, l'artista va sumant altres referents: des de la polèmica història –èpica i absurda a la vegada– d'Alexander Supertramp, l'àlies de Christopher McCandless i protagonista d'*Into the Wild*, que va morir de fam (o enverinat) al bosc a pocs quilòmetres del menjar civilitzat, fins a la noció d'ecofeminisme i la

1 John Fowles, *El árbol*, Madrid: ed. Impedimenta, 2015.

2 Henry David Thoreau, *Walden o la vida als boscos*, Barcelona: Símbol Editors, 2006.

relectura del concepte d'antropocè que fa Donna Haraway quan parla de tornar als orígens situant la dona al centre, entre d'altres.

Quan l'artista va arribar al bosc, hi va trobar la típica bústia anglesa de color vermell davant de la casa on viuria. Feia temps que volia treballar la correspondència com a projecte artístic i ha optat per fer-ho a través de videocartes –cartes filmades que homenatgen el documental crític de Chris Marker i Harun Farocki, la dimensió mística i psicològica del cinema de Tarkovsky o la correspondència poètica entre Víctor Erice i Abbas Kiarostami. Les enviarà a La Capella setmanalment i el carter les introduirà en una bústia similar col·locada a l'entrada del carrer Hospital. Estan dirigides a qualsevol espectador que s'assegui a "llegir-les/veure-les" a l'Espai Cub i que podrà "contestar" dipositant la correspondència a la mateixa bústia seguint les instruccions indicades a la sala.

La "naturalesa" de narració íntima, complexa, sense estructura concreta i per capes que la Bárbara troba en la carta filmada recorda l'analogia que feia Fowles entre els arbres, el bosc i la prosa de ficció quan afirmava que ell va arribar a l'escriptura gràcies a la natura. Perquè aquí l'artista també veu en l'essència del bosc un procés únic d'ocultació i recerca humana que trasllada al vídeo i li serveix per narrar de quina manera la vivència de la natura és un procés gairebé místic i d'enamorament que incorpora temes tan vasts i incommensurables com la natura mateixa. Aquest és el tema que travessa tots els altres i que l'autora vol tractar: la incapacitat d'abraçar, mesurar i comprendre la natura per complet. I formalment ho fa a partir d'una fèrtil contradicció: utilitza la tecnologia com un procés "artesanal" distanciat de qualsevol "actualització" amb vídeos gravats en DVD que s'envien físicament per correu postal. Tal com ella diu: "Utilitzo la tecnologia però la inundo de materialitat".

Quan pregunto a la Bárbara si creu que aquesta vida que té ara és realment una vida més autèntica i alliberada, em respon que no ho sap encara, que potser després del projecte ho sabrà. I és que aquí la pràctica artística es planteja no només

com a recerca o vivència, sinó com a "observació directa", en el mateix sentit que Fowles dóna a l'observació que la natura implica i que l'autor veu com una activitat sintètica diferenciada de la ciència: "La ciència disposa de poc temps per a les petites excepcions, però la natura, com la humanitat, és feta de petites excepcions. [...] Creure en aquesta mena d'excepcions és tan fonamental per a l'art com ho és per a la ciència creure en la utilitat de les generalitzacions".

Així, doncs, som testimonis d'un projecte en procés, profundament vivencial i en comunicació oberta, que defuig la grandiloquència de "la paraula enjardinada" i que en darrer terme és una correspondència íntima i sincera de l'artista amb si mateixa que no es tanca, perquè sap que el seu no és un sentiment solitari: "L'ombra de la Dona Salvatge", ens recorda Clarissa Pinkola Estés, "sotja encara a la nostra esquena de nit i de dia. Allà on siguem, l'ombra que trota darrere nostre té, sens dubte, quatre potes".

Bàrbara Sánchez Barroso (Lleida, 1987) ha estudiat art, comunicació i literatura. Ha impartit classes de comunicació i educació. El seu treball artístic és una aproximació interdisciplinària des de la performance, el vídeo i la instal·lació, amb els quals tracta temes com els feminismes, les relacions personals i tot el que és susceptible de quedar-se a la perifèria. Li interessa la dimensió política d'allò personal, allò vulnerable i la potència de la narrativitat, tingui la forma que tingui; per això no entén la pràctica artística sense l'escriptura, el cinema i la poesia. Forma part del col·lectiu Nenas, amb el qual edita fanzins i realitza performances.